دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی نسبت به استفاده از لاگ‌بوک به منظور بهبود کیفیت آموزش بخش دندانپزشکی ترمیمی

بهاران رنجبر امیدی[1]، لیلا عابدینی گیلانی[2]، فاطمه سفیدی[3]، علی حمزه‌ای[4]

۱. دکترای تخصصی دندانپزشکی ترمیمی، گروه دندانپزشکی ترمیمی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران.
۲. دستیار دکترای تخصصی، دندانپزشکی ترمیمی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران.
۳. دانشجوی دکترای تخصصی، آموزش پزشکی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران.
٤. دکترای عمومی دندانپزشکی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران.

نویسنده مسئول: لیلا عابدینی گیلانی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران.

ORCID:
0000-0002-5261-8430

Email:
leila.abedinigilani@gmail.com

چکیده

مقدمه: یکی از راه‌حل‌های اصلی حل مشکلات بالینی، ارزشیابی مداوم فرآیند آموزشی با استفاده از لاگ‌بوک و بررسی میزان دستیابی به اهداف تدوین شده می‌باشد. این مطالعه با هدف تعیین دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی نسبت به استفاده از لاگ‌بوک به منظور بهبود کیفیت آموزش انجام شد.

روش‌ها: در این مطالعه توصیفی و تحلیلی، ٦١ دانشجو که در سال تحصیلی ۹۹-۹۸ واحدهای ترمیمی عملی را در دانشکده دندانپزشکی قزوین اخذ نموده بودند، به روش سرشماری وارد مطالعه شدند. دانشجویان با استفاده از پرسشنامه در چهار حیطه‌ی ضرورت استفاده از لاگ‌بوک (دامنه‌ی نمره ۷ تا ۲۱)، فرآیند اجرا (دامنه‌ی نمره ۸ تا ۲٤)، کیفیت محتوا (دامنه‌ی نمره ۲۰ تا ٦۰) و نحوه‌ی تکمیل لاگ‌بوک (دامنه‌ی نمره ۲ تا ۱۰) مورد نظرسنجی قرار گرفتند. روایی پرسشنامه با استفاده از نظر ۱۰ نفر از اساتید و پایایی آن با آزمون آلفای کرونباخ ۰/۸۳ به دست آمد. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل گردید (سطح معنی‌داری P-۰/۰۵ >Value).

یافته‌ها: میانگین نمرات ضرورت استفاده از لاگ‌بوک ۱۳/۵۷±۳/۹٦۸، حیطه‌ی فرآیند ۱۳/۱۳±۳/۳۸۸، حیطه‌ی کیفیت محتوا ٤۰/٤۹۲±۱۱/٤۸۳ و حیطه‌ی نحوه تکمیل ٦/۵۲۵±۳/٤۸۷ به دست آمد.

نتیجه‌گیری: نتایج بیانگر آن است که ضرورت استفاده از لاگ‌بوک برای بیش از نیمی از دانشجویان مورد تأکید است و اهمیت تکمیل آن از سوی بیش از یک سوم از دانشجویان بسیار زیاد ارزیابی شده است. کنترل بیشتر بر روند تکمیل و اجرای دفترچه‌ها و اصلاح نقاط ضعف آن و با تقویت نقاط قوت آن، می‌توان رضایت هرچه بیشتر دانشجویان را فراهم کرد.

کلیدواژه‌ها: آموزش، دانشجویان، ترمیم دندان، دانشکده دندانپزشکی.

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۱٤۰۰/۱۲/۲۲ پذیرش مقاله: ۱٤۰۱/۷/۲۰

ارجاع: رنجبر امیدی بهاران، عابدینی گیلانی لیلا، سفیدی فاطمه، حمزه‌ای علی. دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی نسبت به استفاده از لاگ‌بوک به منظور بهبود کیفیت آموزش بخش دندانپزشکی ترمیمی. راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی. ۱۴۰۱؛ ۹(۱):۶۵-۷۴.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-21]

مقدمه

با توجه به رشد سریع علوم پزشکی، شکاف بین علوم تئوری و بالینی روز به روز عمیق‌تر می‌گردد. نظام‌های متعدد آموزشی تلاش می‌نمایند تا شکاف بین مباحث تئوری و عملکرد بالینی را بپوشانند. یکی از راهکارهای رفع این مشک توجه ویژه به آموزش عملی و بالینی در حرفه‌های پزشکی و رشته‌های وابسته می‌باشد (۱). از سوی دیگر، عملکرد بالینی جزء کلیدی برنامه آموزشی جهت کسب مهارت‌های ضروری محسوب می‌گردد (۲). استفاده از ارزشیابی، کارآمدترین روش برای بهبود کیفیت آموزش است. ارزشیابی فرآیندی نظام‌دار است که به شناسایی، توصیف، برآورد، اثرگذاری و سودمندی همه‌جانبه آموزش می‌پردازد (۳،٤).

روش‌های متعددی برای ارزشیابی بالینی دانشجویان وجود دارد. یکی از شیوه‌های مؤثر و معتبر ارزشیابی، دفترچه گزارش روزانه یا لاگ‌بوک می‌باشد (۵). لاگ‌بوک وسیله ثبت فراگیر محور است که چهارچوبی برای سازماندهی و ثبت فعالیت‌های آموزشی مختلف فراهم می‌کند و باعث صرفه‌جویی در زمان می‌شود (٦). این دفترچه فاصله بین دروس تئوری و بالینی را کاهش می‌دهد و نه تنها می‌تواند به استاد و دانشجو در رسیدن به اهداف آموزشی کمک کند، بلکه منجر به آشناسازی دانشجویان با وظایف و اهداف یادگیری، هدفمند کردن تلاش دانشجویان به سمت یادگیری وظایف محوله، هدفمندسازی تلاش اساتید در جهت آموزش به دانشجویان، ایجاد تعامل آموزشی بین یاددهنده و یادگیرنده و مستندسازی فعالیت عملی آنان گردد (۷). با وجود آن که استفاده از لاگ‌بوک موجب افزایش مهارت‌های شناختی، حرکتی و حتی رضایت دانشجویان شده است (۸)، اما امکان ارایه بازخورد مستقیم و بلافاصله پس از اجرای هر دستورالعمل را به مدرس نمی‌دهد و اساساً چنین هدفی را دنبال نمی‌کند. هرچند ارایه بازخورد به موقع به یادگیرنده، به عنوان بخش اساسی در فرآیند آموزش بالینی، برای ارتقای یادگیری و رسیدن به استانداردها ضروری است (۱).

از طرف دیگر، تحقیقات نشان می‌دهند روند ارزشیابی دانشجویان طبق مطالعات مختلف در ۷۰–۵۰ درصد بخش‌های بالینی، توأم با نارضایتی است (۸). از جمله عوامل دارای تأثیر منفی در آموزش پزشکی، به خصوص آموزش بالینی را عدم وجود برنامه و نامشخص بودن اهداف آموزشی دانسته‌اند. مطالعات نشان می‌دهند یکی از راه‌حل‌های اصلی حل مشکلات بالینی، ارزشیابی مداوم و بررسی میزان دستیابی به اهداف تدوین شده و راهنمای عملی مناسب استفاده از لاگ‌بوک است (۹).

با توجه به لزوم ارزشیابی دوره‌ای محتوا و کیفیت لاگ‌بوک براساس نیازهای آموزشی، بر آن شدیم تا دیدگاه دانشجویان را در خصوص نقش لاگ‌بوک در ارتقاء کیفیت آموزشی جویا شویم و این مطالعه را با هدف تعیین دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی نسبت به استفاده از لاگ‌بوک به منظور بهبود کیفیت آموزش بخش دندانپزشکی ترمیمی عمومی طراحی و به انجام رسانیم.

مواد و روش‌ها

در مطالعه‌ی توصیفی– تحلیلی حاضر، ٦۱ دانشجو از دانشکده‌ی دندانپزشکی عمومی قزوین که واحدهای عملی دندانپزشکی ترمیمی (ترمیمی ۲ و ۳) را در نیم‌سال اول ۹۹–۹۸ اخذ نموده بودند، به روش سرشماری وارد مطالعه شدند و در پایان همان نیم‌سال توسط پرسشنامه مورد بررسی قرار گرفتند.

دانشجویان شرکت‌کننده در مطالعه با استفاده از پرسشنامه ۳۷ سؤالی آماده شده در چهار حیطه ضرورت استفاده از لاگ‌بوک (با ۷ سؤال و دامنه‌ی نمره ۷ تا ۲۱)، طراحی فرمت و فرآیند اجرای لاگ‌بوک (با ۸ سؤال و دامنه‌ی نمره ۸ تا ۲٤)، کیفیت محتوای لاگ‌بوک (با ۲۰ سؤال دامنه‌ی نمره ۲۰ تا ٦۰) و نحوه‌ی تکمیل لاگ‌بوک (با ۲ سؤال و دامنه‌ی نمره ۲ تا ۱۰) مورد بررسی قرار گرفتند.

روایی صوری پرسشنامه با استفاده از نظرات ۱۰ نفر از اساتید صاحب نظر و پایایی آن با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ مورد سنجش قرار گرفت و میزان آن ۰/۸٦ به دست آمد که قابل قبول است. همچنین جهت رعایت جنبه اخلاقی مطالعه، از پرسش سؤالاتی که جنبه‌ی خصوصی داشت و ثبت اسامی آنان اجتناب شد. قبل از شروع مطالعه نیز، کد اخلاق IR.RUMS.REC.1398.233 از کمیته اخلاق معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی قزوین اخذ گردید.

داده‌های گردآوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه‌ی ۲۲ و آمارهای توصیفی شامل میانگین، انحراف استاندارد و... و آمارهای تحلیلی شامل t مستقل، تحلیل واریانس تجزیه و تحلیل شدند.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-21]

یافته‌ها

این مطالعه بر روی ٦١ نفر از دانشجویان دندانپزشکی عمومی قزوین که واحدهای عملی دندانپزشکی ترمیمی (ترمیمی ١، ٢، ٣ و درمان جامع) را در نیم‌سال اول ٩٩-٩٨ اخذ نموده‌اند، توسط پرسشنامه ٣٧ سؤالی انجام شد. از میان این جمعیت، ٢٨ نفر (٤٥/٩ درصد) از دانشجویان مذکر و ٣٣ نفر (٥٤/١ درصد) مؤنث بودند. میانگین سنی این افراد ١/٠٦٩±٢٣/٣٩ با دامنه‌ی سنی ٢٧-٢١ سال بود. ٢ نفر (٣/٣ درصد) دانشجویان سال ششم، ٣٩ نفر (٦٣/٩ درصد) سال پنجم و ٢٠ نفر (٣٢/٨ درصد) سال چهارم بودند. ٢٢ نفر (٣٦/١ درصد) واحد ترمیمی عملی ٢ و ٣٩ نفر (٦٣/٩ درصد) ترمیمی عملی ٣ را اخذ نموده بودند و از دانشجویان ترمیمی عملی ١ و درمان جامع دانشجویی در مطالعه حضور نداشت.

نظرات دانشجویان مورد پژوهش در خصوص حیطه‌های چهار گانه پرسشنامه‌ی یعنی ١) ضرورت استفاده از لاگ‌بوک، ٢) طراحی فرمت و فرآیند اجرای لاگ‌بوک، ٣) کیفیت محتوای لاگ‌بوک و ٤) نحوه تکمیل لاگ‌بوک اخذ شد.

نتایج مطالعه در حیطه ضرورت استفاده از لاگ‌بوک بیانگر آن است که ٤٧/٥ درصد از دانشجویان موافق استفاده از لاگ‌بوک جهت ارزیابی دانشجویان بودند، و فقط ٢١/٣ درصد موافق افزایش انگیزه دانشجویان به وسیله لاگ‌بوک بودند. ٤٢/٦ درصد معتقد بودند لاگ‌بوک سبب ارزشیابی بهتر استاد از دانشجو می‌شود. ٨٠/٣ درصد دانشجویان موافق این موضوع بودند که لاگ‌بوک باعث نظم و انسجام در انجام فعالیت‌های آموزشی می‌گردد. همچنین تنها ١٨ درصد از دانشجویان موافق استفاده لاگ‌بوک در جهت افزایش توانایی دانشجویان در انجام امور بالینی بودند، و ٧٠/٥ درصد بیان کردند که لاگ‌بوک سبب افزایش توانایی دانشجو در انجام امور بالینی نمی‌شود. ٤٥/٩ درصد از افراد نیز موافق بودند که لاگ‌بوک سبب افزایش آگاهی دانشجویان در خصوص اهداف آموزشی می‌شود. ٢٩/٥ درصد افراد شرکت‌کننده در مطالعه معتقد بودند که لاگ‌بوک سبب افزایش مهارت‌های نگرشی دانشجویان می‌شود (جدول ١).

جدول ١- دیدگاه دانشجویان در خصوص ضرورت استفاده از لاگ‌بوک در بخش ترمیمی

گویه‌های ضرورت استفاده از لاگ‌بوک	نظری ندارم تعداد (درصد)	مخالف تعداد (درصد)	موافق تعداد (درصد)
استفاده از لاگ‌بوک جهت ارزیابی دانشجو ضروری است.	١٨ (٢٩/٥)	١٤ (٢٣)	٢٩ (٤٧/٥)
سبب افزایش انگیزه دانشجو می‌شود.	٣ (٤/٩)	٤٥ (٧٣/٨)	١٣ (٢١/٣)
سبب ارزشیابی بهتر استاد از دانشجو می‌شود.	٦ (٩/٨)	٢٩ (٤٧/٥)	٢٦ (٤٢/٦)
سبب نظم و انسجام در انجام فعالیت‌های آموزشی می‌شود.	٢ (٣/٣)	١٠ (١٦/٤)	٤٩ (٨٠/٣)
سبب افزایش توانایی دانشجو در انجام امور بالینی می‌شود.	٧ (١١/٥)	٤٣ (٧٠/٥)	١١ (١٨)
سبب افزایش آگاهی دانشجو در خصوص اهداف آموزشی می‌شود.	٧ (١١/٥)	٢٦ (٤٢/٦)	٢٨ (٤٥/٩)
سبب افزایش مهارت‌های نگرشی دانشجو می‌شود.	١٠ (١٦/٤)	٣٣ (٥٤/١)	١٨ (٢٩/٥)

نتایج مربوط به حیطه‌ی طراحی فرمت و فرآیند اجرای لاگ‌بوک در جدول ٢ نشان داده شد است. طبق این نتایج ٨٦/٩ درصد دانشجویان میزان آشناسازی دانشجویان با وظایف یادگیری در بخش توسط لاگ‌بوک را زیاد و خیلی‌زیاد می‌دانستند، ٩١/٨ درصد آنان هدفمندسازی تلاش دانشجویان به سمت یادگیری وظایف تعیین شده توسط لاگ‌بوک را زیاد و خیلی‌زیاد ارزیابی کردند. تعداد قابل توجهی از دانشجویان یعنی ٩١/٨ درصد آنان هدفمندسازی تلاش اساتید در مسیر یاددهی وظایف تعیین شده را زیاد و خیلی‌زیاد بیان کردند و نیز ٨٨/٦ درصد آنان لاگ‌بوک را به میزان زیاد و خیلی‌زیاد وسیله‌ای جهت ایجاد مطالبات آموزشی برای دانشجویان می‌دانستند.

٩١/٨ درصد دانشجویان میزان ترغیب اساتید به مشاهده تمرین دانشجویان و ارائه بازخورد توسط لاگ‌بوک را زیاد و خیلی‌زیاد بیان داشتند. همچنین ٩٣/٥ درصد آنان میزان ایجاد تعامل آموزشی سودمند، بین یاددهنده و یادگیرنده را توسط لاگ‌بوک زیاد و خیلی‌زیاد بیان کردند، ٩٠/٣ درصد دانشجویان لاگ‌بوک را به میزان زیاد وسیله‌ای برای مستندسازی فعالیت درون‌بخشی دانشجویان دانستند (جدول ٢).

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-21]

جدول ۲- دیدگاه دانشجویان در خصوص طراحی فرمت و فرآیند اجرای لاگ‌بوک در بخش ترمیمی

گویه‌های طراحی فرمت و فرآیند اجرای لاگ‌بوک	کم تعداد (درصد)	زیاد تعداد (درصد)	خیلی زیاد تعداد (درصد)
آشناسازی دانشجویان با وظایف یادگیری در بخش	۸ (۱۳/۱)	۳۲ (۵۲/۵)	۲۱ (۳٤/٤)
هدفمندسازی تلاش دانشجویان به سمت یادگیری وظایف تعیین شده	۵ (۸/۲)	۳۳ (۵٤/۱)	۲۳ (۳۷/۷)
هدفمندسازی تلاش اساتید در مسیر یاددهی وظایف تعیین شده	۵ (۸/۲)	۲۲ (۳٦/۱)	۳٤ (۵۵/۷)
ایجاد مطالبات آموزشی برای دانشجویان	۷ (۱۱/۵)	۱۷ (۲۷/۹)	۳۷ (٦۰/۷)
ایجاد تعامل آموزشی سودمند بین یاددهنده و یادگیرنده	٤ (٦/٦)	۲۲ (۳٦/۱)	۳۵ (۵۷/٤)
ترغیب اساتید به مشاهده تمرین دانشجویان و ارائه بازخورد	۵ (۸/۲)	۳۲ (۵۲/۵)	۲٤ (۳۹/۳)
مستندسازی فعالیت درون‌بخشی دانشجویان	۱۲ (۱۹/۷)	۳۱ (۵۰/۸)	۱۸ (۲۹/۵)

بررسی یافته‌ها نشان داد در خصوص کیفیت محتوای لاگ‌بوک، حدود ۵٤/۱ درصد دانشجویان معتقد بودند اهداف آموزشی دوره در لاگ‌بوک گنجانده شده است، ٤۱ درصد بیان نمودند حداقل‌های آموزشی هر دوره در لاگ‌بوک گنجانده شده است. ۳۹/۳ درصد اذعان داشتند مقررات درون‌بخشی هر دوره در لاگ‌بوک گنجانده شده است. ۲۷/۹ درصد نیز اعلام کردند فهرست منابع مطالعاتی دانشجو در لاگ‌بوک گنجانده نشده است. ۲٤/٦ درصد دانشجویان معتقد بودند مهارت‌های بالینی که در طول هر دوره باید بیاموزد، در لاگ‌بوک گنجانده نشده است. فقط ۱۱/۵ درصد بیان نمودند که مهارت‌های اخلاق حرفه‌ای در لاگ‌بوک گنجانده شده است. بیش از نیمی از دانشجویان مورد مطالعه بیان کردند که گزارش کلی از تعداد فعالیت‌های بالینی انجام شده در لاگ‌بوک گنجانده نشده است، ٦۰/۷ درصد نیز اذعان داشتند ارائه کنفرانس‌های علمی در لاگ‌بوک گنجانده نشده است. تنها ۱۱/۵ درصد دانشجویان مورد مطالعه معتقد بودند که مهارت‌های اخلاق حرفه‌ای در لاگ‌بوک گنجانده شده است، ۲۳ درصد بیان کردند اهداف آموزشی ذکر شده در لاگ‌بوک منطبق بر طرح درس بالینی است. همچنین ۲٦/۲ درصد اعلام کردند حداقل‌های آموزشی ذکر شده در لاگ‌بوک منطبق بر طرح درس بالینی است. ۲۷/۹ درصد دانشجویان نیز معتقد بودند مقررات درون‌بخشی ذکر شده در لاگ‌بوک منطبق بر طرح درس بالینی است و فعالیت‌های در نظر گرفته شده در لاگ‌بوک منطبق بر امکانات دانشکده است. ۲۱/۳ درصد عنوان کردند رفرنس‌های ذکر شده در لاگ‌بوک منطبق بر طرح درس بالینی است. ۲٦/۲ درصد آنان بیان کردند مهارت‌های بالینی ذکر شده در لاگ‌بوک منطبق بر طرح درس بالینی است و فعالیت‌های در نظر گرفته شده در لاگ‌بوک منطبق بر نیاز دانشجویان است و بخشی برای توصیه‌ی استاد در مورد اشکالات در لاگ‌بوک وجود دارد. ۲۹/۵ درصد اعلام کردند فعالیت‌های در نظر گرفته شده در لاگ‌بوک منطبق بر توانایی دانشجویان است. ٤۱ درصد معتقد بودند برخی از فعالیت‌های در نظر گرفته شده در لاگ‌بوک اضافی است و بخشی برای ارزشیابی استاد از دانشجویان در لاگ‌بوک وجود دارد (جدول ۳).

جدول ۳- دیدگاه دانشجویان در خصوص کیفیت محتوای لاگ‌بوک در بخش ترمیمی

گویه‌های کیفیت محتوای لاگ‌بوک	بله تعداد (درصد)	تا حدودی تعداد (درصد)	خیر تعداد (درصد)
اهداف آموزشی دوره در لاگ‌بوک گنجانده شده است.	۳۳ (۵٤/۱)	۲٤ (۳۹/۳)	٤ (٦/٦)
حداقل‌های آموزشی هر دوره در لاگ‌بوک گنجانده شده است.	۲۵ (٤۱)	۳۰ (٤۹/۲)	٦ (۹/۸)
مقررات درون‌بخشی هر دوره در لاگ‌بوک گنجانده شده است.	۲٤ (۳۹/۳)	۲۷ (٤٤/۳)	۱۰ (۱٦/٤)
فهرست منابع مطالعاتی دانشجو در لاگ‌بوک گنجانده شده است.	۱۱ (۱۸)	۳۳ (۵٤/۱)	۱۷ (۲۷/۹)
مهارت‌های بالینی که در طول دوره باید بیاموزد، در لاگ‌بوک گنجانده شده است.	۱۳ (۲۱/۳)	۳۳ (۵٤/۱)	۱۵ (۲٤/٦)
ارائه کنفرانس‌های علمی در لاگ‌بوک گنجانده شده است.	۸ (۱۳/۱)	۱٦ (۲٦/۲)	۳۷ (٦۰/۷)
گزارش کلی فعالیت‌های بالینی انجام شده در لاگ‌بوک گنجانده شده است.	۲۲ (۳٦/۱)	۲۹ (٤۷/۵)	۱۰ (۱٦/٤)
مهارت‌های اخلاق حرفه‌ای در لاگ‌بوک گنجانده شده است.	۷ (۱۱/۵)	۲۰ (۳۲/۸)	۳٤ (۵۵/۷)
اهداف آموزشی ذکر شده در لاگ‌بوک منطبق بر طرح درس بالینی است.	۱٤ (۲۳)	۳۰ (٤۹/۲)	۱۷ (۲۷/۹)
حداقل‌های آموزشی ذکر شده در لاگ‌بوک منطبق بر طرح درس بالینی است.	۱٦ (۲٦/۲)	۳۱ (۵۰/۸)	۱٤ (۲۳)
مقررات درون‌بخشی ذکر شده در لاگ‌بوک منطبق بر طرح درس بالینی است.	۱۷ (۲۷/۹)	۲۷ (٤٤/۳)	۱۷ (۲۷/۹)
رفرنس‌های ذکر شده در لاگ‌بوک منطبق بر طرح درس بالینی است.	۱۳ (۲۱/۳)	۳۵ (۵۷/٤)	۱۳ (۲۱/۳)

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-21]

مهارت‌های بالینی ذکر شده در لاگ‌بوک منطبق بر طرح درس بالینی است.	۱۶ (۳۶/۲)	۳۷ (۶۰/۷)	۸ (۱۳/۱)
فعالیت‌های در نظر گرفته شده در لاگ‌بوک منطبق بر نیاز دانشجویان است.	۱۶ (۳۶/۲)	۳۰ (۴۹/۲)	۱۵ (۲۴/۶)
فعالیت‌های در نظر گرفته شده در لاگ‌بوک منطبق بر امکانات دانشکده است.	۱۷ (۲۷/۹)	۳۰ (۴۹/۲)	۱۴ (۲۳)
فعالیت‌های در نظر گرفته شده در لاگ‌بوک منطبق بر توانایی دانشجویان است.	۱۸ (۲۹/۵)	۳۱ (۵۰/۸)	۱۲ (۱۹/۷)
برخی از فعالیت‌های در نظر گرفته شده در لاگ‌بوک اضافی است.	۲۵ (۴۱)	۲۳ (۳۷/۷)	۱۳ (۲۱/۳)
بخشی برای توصیه‌ی استاد در مورد اشکالات در لاگ‌بوک وجود دارد.	۱۶ (۲۶/۲)	۲۳ (۳۷/۷)	۲۲ (۳۶/۱)
بخشی برای ارزشیابی استاد از دانشجویان در لاگ‌بوک وجود دارد.	۲۵ (۴۱)	۲۳ (۳۷/۷)	۱۳ (۲۱/۳)
بخشی برای خودارزیابی دانشجویان در لاگ‌بوک وجود دارد.	۱۱ (۱۸)	۲۴ (۳۹/۳)	۲۶ (۴۲/۶)
اهداف آموزشی دوره در لاگ‌بوک گنجانده شده است.	۳۳ (۵۴/۱)	۲۴ (۳۹/۳)	۴ (۶/۶)

اهمیت تکمیل لاگ‌بوک از نظر ۴۷/۵ درصد دانشجویان زیاد و خیلی‌زیاد بود و ۴۲/۷ درصد آنان اهمیت تکمیل روزانه لاگ‌بوک را زیاد و خیلیزیاد ارزیابی نمودند.

نتایج حاصل از مجموع نمرات هر حیطه نشان داد میانگین نمرات ضرورت استفاده از لاگ‌بوک ۱۳/۵۷±۳/۹۶۸، میانگین نمرات حیطه‌ی فرآیند ۱۳/۱۳±۳/۳۸۸، میانگین نمرات حیطه‌ی کیفیت محتوا ۴۰/۴۹۲±۱۱/۴۸۳ و میانگین حیطه‌ی نحوه تکمیل ۶/۵۲۵±۳/۴۸۷ بود.

جهت بررسی رابطه‌ی واحد عملی و حیطه‌های لاگ‌بوک از آزمون t مستقل استفاده شد، نتایج (جدول ۴) نشان داد بین نظرات دانشجویانی که واحد ترمیمی عملی ۲ و ترمیمی عملی ۳ را اخذ نموده بودند، در حیطه ضرورت استفاده از لاگ‌بوک رابطه معنی‌دار وجود دارد (P-Value=۰/۰۰۲)، اما در حیطه‌های طراحی فرمت و فرآیند اجرای لاگ‌بوک، کیفیت محتوای لاگ‌بوک و نحوه تکمیل لاگ‌بوک رابطه معنی‌داری وجود نداشت (P-Value>۰/۰۵).

جدول ۴- مقایسه دیدگاه دانشجویان در خصوص حیطه‌های لاگ‌بوک بر حسب واحد عملی ترمیمی

حیطه‌های لاگ‌بوک	نام واحد	میانگین	انحراف استاندارد	آماره آزمون t	معنی‌داری
ضرورت استفاده از لاگ بوک	ترمیمی ۲	۱۵/۶۳۶	۴/۱۵۸	۳/۲۸۹	۰/۰۰۲
	ترمیمی ۳	۱۲/۴۱۰	۳/۳۸۵	۳/۲۸۹	۰/۰۰۲
طراحی فرمت و فرایند اجرای لاگ بوک	ترمیمی ۲	۱۳/۹۵۴	۴/۳۲۵	۱/۴۳۸	۰/۱۵
	ترمیمی ۳	۱۲/۶۶۶	۲/۶۷۸	۱/۴۳۸	۰/۱۵
کیفیت محتوای لاگ بوک	ترمیمی ۲	۴۲/۲۲۷	۸/۸۱۵	۱/۳۵	۰/۱۸
	ترمیمی ۳	۳۹/۵۱۲	۶/۷۳۵	۱/۳۵	۰/۱۸
نحوه تکمیل لاگ بوک	ترمیمی ۲	۶/۳۶۳	۲/۱۵	۰/۵۰۲	۰/۶۱
	ترمیمی ۳	۶/۶۱۵	۱/۷۱	۰/۵۰۲	۰/۶۱

بحث و نتیجه‌گیری

در این مطالعه، دیدگاه‌های دانشجویان نسبت به استفاده از لاگ‌بوک به منظور بهبود کیفیت آموزش بخش دندانپزشکی ترمیمی مورد بررسی قرارگرفت. میانگین نمرات ضرورت استفاده از لاگ‌بوک ۱۳/۵۷±۳/۹۶۸ (با دامنه‌ی نمره‌ی ۷ تا ۲۱)، حیطه‌ی فرآیند ۱۳/۱۳±۳/۳۸۸(با دامنه‌ی نمره‌ی ۸ تا ۲۴)، حیطه‌ی کیفیت محتوا ۴۰/۴۹۲±۱۱/۴۸۳ (با دامنه‌ی نمره‌ی ۲۰ تا ۶۰)و حیطه نحوه تکمیل ۶/۵۲۵±۳/۴۸۷ (با دامنه‌ی نمره‌ی ۲ تا ۱۰) به دست آمد.

با بررسی نتایج مطالعه کاویان‌فر که به بررسی دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی قزوین در خصوص استفاده از لاگ‌بوک در کیفیت بخش اندودانتیکس پرداخته بود (۱۰) همچنین با بررسی نتایج مطالعه‌ی برزگر که دیدگاه دستیاران تخصصی دندانپزشکی قزوین نسبت به نقش لاگ‌بوک در کیفیت آموزش را مورد بررسی قرار داده بود، نشان داد که میانگین نمرات اساتید از دستیاران و دانشجویان دکترای عمومی بالاتر است و دانشجویان عمومی نسبت به دستیاران و اساتید در ضرورت استفاده از لاگ‌بوک نمرات کمتری را اعلام نموده‌اند (۱۱). در تبیین این

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-21]

مسئله باید گفت که دانشجویان کمتر به ضرورت و لزوم استفاده از لاگ‌بوک و نظم و انسجام فعالیت‌های آموزشی معتقدند.

در حیطه‌ی طراحی فرمت و فرآیند اجرای لاگ‌بوک نیز میانگین نمرات بیانگر آن است که میانگین نمرات اساتید بالاتر بوده اما میانگین نمرات دستیاران و دانشجویان عمومی در بخش اندودانتیکس و ترمیمی تفاوت قابل ملاحظه‌ای در این حیطه نداشت، بدیهی است که اساتید به تأثیر آشنایی دانشجویان به وظایف خود، هدفمندی فعالیت‌ها و اهمیت آن در ارتقاء کیفیت آموزش بالینی را بیشتر درک می‌نمایند. مقایسه نتایج دیدگاه چهار گروه مذکور در حیطه کیفیت محتوای لاگ‌بوک نیز نشان داد اساتید در این حیطه نیز میانگین بالاتری دارند اما نمرات چهار گروه نزدیک بوده همه‌ی گروه‌های مطالعه شده بر لزوم وجود اهداف آموزشی، حداقل‌های آموزشی، مقررات درون بخشی و .. در محتوای ساختار لاگ‌بوک اذعان دارند. همچنین در حیطه‌ی تکمیل لاگ‌بوک نیز نتایج بیانگر آن است که میانگین نمرات اساتید و دستیاران نزدیک به هم بوده ولی دانشجویان دوره عمومی در مطالعه حاضر و مطالعه کاویان‌فر نمرات میانگین کمتری را در این بخش اعلام نموده‌اندکه شاید به دلیل توجه کمتر دانشجویان به اهمیت تکمیل روزانه لاگ‌بوک و همچنین توجه کمتر به تأیید روزانه لاگ‌بوک توسط اساتید باشد (۱۰). ولی به دلیل اهمیت لاگ‌بوک در دوره‌ی دستیاری اهمیت آن توسط دستیاران بیشتر احساس شده است، همچنین پایین بودن میانگین نمرات گروه‌های عمومی می‌تواند به دلیل تأکید کمتر بر لزوم و ضرورت استفاده از لاگ‌بوک در بخش‌های عمومی و تأکید بر سایر جنبه‌های ارزشیابی کلینیک دانشجویان باشد.

در مطالعه‌ی نجفی و همکاران که با عنوان بررسی لاگ بوک در بخش‌های بالینی از دیدگاه اساتید و دانشجویان پرستاری که در دانشگاه علوم پزشکی زاهدان انجام شد، نتایج نشان داد دو گروه دیدگاه متفاوتی نسبت به این روش ارزشیابی در چهار حیطه‌ی مربوطه داشتند. در حیطه‌ی ضرورت، اغلب اساتید ضرورت استفاده از لاگ بوک را مورد تأیید قرار دادند، در حالی که کمتر از نیمی از دانشجویان به ضرورت استفاده از دفترچه اشاره نمودند. میانگین نمرات اساتید در حیطه طراحی فرمت و فرآیندهای لاگ‌بوک و نحوه تکمیل لاگ‌بوک بیشتر از دانشجویان بود. میانگین نمرات کل اساتید نیز بیشتر از دانشجویان بود (۱۲).

مقایسه نتایج مطالعه حاضر و مطالعه نجفی که در حیطه‌های بررسی مشابه می‌باشد، نشان می‌دهد نتایج نظرات اساتید در مطالعه نجفی مطلوب‌تر از نظرات دانشجویان است. به نظر می‌رسد اساتید نسبت به محتوای لاگ‌بوک، اهداف، حداقل‌ها، فعالیت‌های آموزشی براساس برنامه و کارایی لاگ‌بوک آگاهی بیشتری دارند و ضرورت استفاده از لاگ‌بوک را، از آن جهت که منجر به ایجاد نظم و انسجام در فعالیت آموزشی، افزایش آگاهی دانشجو از اهداف آموزشی و ارتباط مطالب تئوری و عملی و موجب ارتقای توانایی و انگیزه‌ی دانشجو در انجام امور بالینی می‌گردد، مورد تأیید قرار داده‌اند. اما دیدگاه دانشجویان نسبت به اساتید در این موارد مطلوبیت کمتری دارد. از سوی دیگر، در مطالعه‌ی یوسف‌زاده و همکاران، اکثر دانشجویان نگرش مثبتی به استفاده از لاگ‌بوک داشتند و اذعان نمودند که روش سودمندی در خصوص رفع ابهامات ارزشیابی می‌باشد (۱۳).

با نگاهی به نتایج و تحلیل مطالعات ذکر شده در خصوص ضرورت استفاده از لاگ‌بوک و رضایتمندی از آن می‌توان گفت لاگ بوک در عمل نتوانسته نیازهای پیوسته در حال تغییر یادگیری در محیط بالین را برطرف نماید و دانشجویان در مقایسه با اساتید و دستیاران دیدگاه ضعیف‌تری در خصوص ضرورت به کارگیری لاگ بوک داشتند. این موضوع بسیار حائز اهمیت است و بایستی مورد توجه اساتید و متولیان امر آموزش باشد. به عبارتی باید لاگ بوک از یک طرف با مشارکت دانشجویان و در نظر گرفتن تمامی نیازهای یادگیری آنان و از سوی دیگر، اساتید تدوین گردد تا نیازهای آموزشی دانشجویان را مرتفع نماید.

نتایج در حیطه کیفیت محتوی لاگ بوک در مطالعه حاضر بیش از متوسط بود. نتایج مطالعه برزگر و کاویان‌فر نیز در این حیطه بیش از متوسط بود که نمره قابل قبولی است (۱۰،۱۱). در مطالعه حاضر حدود یک دهم دانشجویان مورد مطالعه معتقد بودند که مهارت‌های اخلاق حرفه‌ای در لاگ‌بوک گنجانده شده است، حدود یک چهارم افراد مورد مطالعه بیان کردند اهداف آموزشی، رفرنس‌ها و حداقل‌های ذکر شده در لاگ‌بوک و مقررات درون‌بخشی ذکر شده منطبق بر طرح درس بالینی

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-21]

است و فعالیت‌های در نظر گرفته شده در لاگ‌بوک منطبق بر نیاز دانشجویان است و بخشی برای توصیه‌ی استاد در مورد اشکالات در لاگ‌بوک وجود دارد. کمتر از نیمی از دانشجویان معتقد بودند برخی از فعالیت‌های در نظر گرفته شده در لاگ‌بوک اضافی است و بخشی برای ارزشیابی استاد از دانشجویان در لاگ‌بوک وجود دارد ولی بخشی برای خود ارزیابی دانشجویان در لاگ‌بوک وجود ندارد.

در مطالعه کاویان‌فر نیز حدود یک چهارم دانشجویان معتقد بودند که بخشی برای توصیه استاد در لاگ‌بوک وجود ندارد و همچنین بخشی برای خود ارزیابی در لاگ‌بوک موجود نیست که با مطالعه حاضر هم‌سو است (۱۰). در مجموع به نظر می‌رسد بازنگری دوره‌ای لاگ‌بوک‌های موجود و برنامه‌ریزی جهت تهیه و استانداردسازی لاگ‌بوک با مشارکت کلیه‌ی اساتید و نظرخواهی از دستیاران می‌تواند در ارتقاء کیفیت ارزیابی بالینی مؤثر باشد. از سوی دیگر، حرکت به سوی استفاده از لاگ‌بوک‌های الکترونیکی در حل مشکلات کمک‌کننده خواهد بود.

در مطالعه‌ی نجفی، اکثریت مشارکت‌کنندگان کیفیت لاگ‌بوک را در خصوص ارائه کنفرانس‌ها، خود ارزیابی دانشجو، ارزشیابی، فهرست مراجع مطالعاتی، مهارت‌های اخلاق حرفه‌ای و مقررات درون‌بخشی ضعیف ارزیابی نمودند. بیش از نیمی از اساتید و دانشجویان معتقد بودند که فعالیت‌های در نظر گرفته شده در لاگ بوک منطبق با نیاز دانشجویان نیست، اما در نهایت نظر دانشجویان بهتر از اساتید بود (۱۲). در مطالعه‌ی حاضر، بیش از نیمی از اساتید لاگ‌بوک را حاوی اهداف، حداقل‌های آموزشی، مقررات درون‌بخشی، مهارت‌های اخلاق حرفه‌ای و ... می‌دانستند. به نظر می‌رسد این نتایج بیانگر این مسئله است که بیش از نیمی از اساتید در خصوص کیفیت محتوای لاگ‌بوک آگاهی دارند.

در خصوص حیطه‌ی چهارم، نتایج مطالعه حاضر بیانگر آن است که کمتر از نصف دانشجویان مورد مطالعه اهمیت تکمیل لاگ‌بوک و اهمیت تکمیل روزانه آن را زیاد و خیلی‌زیاد ارزیابی نمودند. در مطالعه‌ی کاویان‌فر نتایج بیانگر آن است که اهمیت تکمیل لاگ‌بوک از نظر یک سوم دانشجویان زیاد و خیلی‌زیاد بود و حدود یک سوم آنان اهمیت تکمیل روزانه لاگ‌بوک را زیاد و خیلی‌زیاد ارزیابی نمودند (۱۰). نتایج مطالعه برزگر نشان داد که در حیطه‌ی نحوه تکمیل لاگ بوک نیمی از دستیاران اهمیت تکمیل لاگ‌بوک را زیاد می‌دانستند (۱۱). مقایسه نتایج مطالعات مذکور بیانگر آن است که دانشجویان هنوز به اهمیت و لزوم تکمیل لاگ‌بوک و تکمیل روزانه آن واقف نیستند. ولی این مسئله مورد قبول اکثریت اساتید می‌باشد. هر چند که در مطالعه‌ی حاضر نسبت به مطالعه کاویان‌فر در گروه اندودانتیکس تعداد بیشتری از دانشجویان به اهمیت تکمیل لاگ‌بوک پی برده‌اند. نتایج مطالعه‌ی نجفی نشان داد که در حیطه‌ی نحوه تکمیل لاگ بوک اکثریت مشارکت‌کنندگان با روند تکمیل آن آشنا و بیش از نیمی از آنان لاگ بوک را روزانه تکمیل می‌کردند. همچنین از آن جایی که تکمیل لاگ بوک جزو مقررات آموزشی و لازمه گذراندن هر یک از بخش‌های بالینی محسوب می‌گردد، بنابراین اساتید و دانشجویان با جدیت به بررسی و تکمیل آن می پرداختند. اساتید موفقیت لاگ بوک را در تحقق پیامدهای مورد انتظار به طور معنی‌داری بیش از دانشجویان ارزیابی نمودند (۱۰).

مطالعه‌ی حاضر، هم‌سو با مطالعات کرم‌پوریان، اصغری، فارسایی و صارمی می‌باشد که در مطالعات خود بر روی دانشجویان رشته‌های مختلف از جمله فوریت پزشکی، داروسازی، دندانپزشکی و ... به میزان رضایت بالای این دانشجویان از روش لاگ‌بوک در ارزشیابی اشاره نموده‌اند و دلیل آن را روشن بودن انتظارات از دانشجو، ارتباط بیشتر استاد و دانشجو، سادگی و قابل قبول بودن این روش ارزشیابی ذکر کرده‌اند. (۱۶-۱۴،۶).

به طور کلی، وقتی که دانشجو در ابتدای کار می‌داند که روزانه به واسطه‌ی انجام چه فعالیت‌هایی ارزشیابی خواهد شد، با مطالعه بیشتر و در نتیجه با استرس کمتر و هدفمندتر، واحد بالینی خود را شروع کرده و به پایان می‌برد. عواملی هم چون: عدم مطابقت کامل اهداف آموزشی دوره با اهداف ذکر شده در لاگ‌بوک، عدم زمان‌بندی صحیح در اجرای برنامه‌های جانبی نظیر ارائه کنفرانس و ... که می‌تواند موجب اختلال در ثبت و ارزشیابی فعالیت‌ها گردد. کم‌دقتی در تکمیل دفترچه به دلیل دشوار بودن آن، وجود مشکلات اجرایی و توجیه نبودن کافی اساتید و دانشجویان برای به کارگیری این روش، بازخورد ناکافی از سوی مربیان، عدم تأکید بر کار گروهی و توانایی ناکافی این روش در ارتقای مهارت‌ها به دلیل تأکید بیشتر بر کمیت کار تا کیفیت آن، می‌توانند موجبات نارضایتی

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-21]

دانشجویان را فراهم آورده و این امر نیاز به بازبینی محتوای دفترچه، تغییر در نحوه ثبت فعالیت‌ها و نظارت بیشتر بر ثبت آنها و بازخورد بهتر از سوی تمامی افراد دخیل در تهیه، تدوین و اجرای لاگ‌بوک را ضروری می‌سازد (۱۷). همچنین توصیه می‌گردد سنجش کیفیت فعالیت‌ها نیز در دستور کار این روش ارزشیابی آورده شود، زیرا به نظر می‌رسد که دیگر رویکرد مبتنی بر تعداد، کافی نیست و ارزیابی مبتنی بر صلاحیت ارزشمندتر است. چرا که تعداد مهارت‌های انجام شده نمی‌تواند تضمین‌کننده آن چه که باید دانشجو فراگیرد، باشد. ضمن این که به نظر می‌رسد برگزاری هرچه بیشتر و بهتر کلاس‌های توجیهی در مورد چرایی و چگونگی استفاده از لاگ‌بوک در ارزشیابی دوره‌های بالینی می‌تواند هم برای اساتید و هم برای دانشجویان مفید باشد.

نتایج بیانگر آن است که ضرورت استفاده از لاگ‌بوک در ارزشیابی بالینی برای بیش از نیمی از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قزوین مورد تأیید است و اهمیت تکمیل آن از سوی حدود نیمی از دانشجویان بسیار زیاد و زیاد ارزیابی شده است. اما هنوز نتایج قابل توجهی نیست لذا با توجه به اهمیت این ابزار در ارزیابی کلینیک دندانپزشکی لزوم توجه به این شیوه‌ی ارزشیابی ضروری است. با این حال، بازنگری و اصلاح جوانب مختلف لاگ‌بوک، به نظر می‌رسد ضروری باشد. همچنین می‌توان با کنترل بیشتر بر روند تکمیل و اجرای دفترچه‌ها و ترکیب این روش با دیگر روش‌های ارزشیابی، نقاط ضعف آن را اصلاح و در جهت تقویت هر چه بیشتر نقاط قوت آن کوشید تا به خوبی موجبات رضایت هر چه بیشتر دانشجویان فراهم گردد.

از آن جایی که لاگ بوک بایستی برطرف‌کننده نیازهای یادگیری دانشجویان باشد، بازنگری در محتوی لاگ بوک به **شیوه** مشارکتی و تیمی به طور مستمر امری ضروری است. پیشنهاد می‌گردد در مطالعات آینده ضمن بازنگری در کیفیت و محتوای لاگ بوک، مطالعات مداخله‌ای با حجم نمونه بیشتر صورت گیرد و اثربخشی لاگ بوک و عملکرد بالینی دانشجویان ارزیابی گردد. برگزاری کارگاه‌های آموزشی با هدف توانمند کردن اساتید در ارزشیابی لاگ بوک و سایر روش‌های نوین آموزشی ضروری است.

از محدودیت‌های این مطالعه، می‌توان به جامعه‌ی محدود و مقطع کوتاه زمانی انجام گرفته و تعمیم‌پذیری محدودیت آن اشاره کرد. لذا پیشنهاد می‌شود مطالعات بعدی به صورت طولی و در یک بازه‌ی زمانی طولانی یا به صورت مداخله‌ای برای اصلاح نقاط ضعف با این شیوه‌ی نوین ارزشیابی صورت گیرند. همچنین می‌توان از نظرات اساتید درباره‌ی کاربرد این روش ارزشیابی نیز استفاده نمود. مقایسه این شیوه با سایر روش‌های ارزشیابی نیز می‌تواند مفید باشد.

تشکر و قدردانی

از کلیه‌ی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قزوین که در انجام این مطالعه یاری رساندند، صمیمانه قدردانی می‌گردد.

تأییدیه اخلاقی

مطالعه‌ی حاضر دارای کد اخلاق IR.RUMS.REC.1398.233 از کمیته اخلاق معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی قزوین می‌باشد.

تعارض منافع

هیچ گونه تعارض منافعی در پژوهش حاضر وجود ندارد.

سهم نویسندگان

بهاران رنجبر امیدی (نویسنده اول)مشاور ونظارت بر مطالعه ۳۰ درصد؛ لیلا عابدینی گیلانی (نویسنده دوم و مسئول) نگارش و تجزیه و تحلیل داده‌ها ۳۰ درصد؛ فاطمه سفیدی (نویسنده سوم) گردآوری داده‌ها ۲۰ درصد؛ علی حمزه‌ای (نویسنده چهارم) تحقیق و بررسی ۲۰ درصد.

حمایت مالی

تمام هزینه های با حمایت مالی دانشکده‌ی مجازی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و در قالب پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد آموزش پزشکی انجام شده است.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-21]

References

1. Asadizaker M, Abedsaeedi Z, Abedi H, Alijanirenani H, Moradi M, Jahani S. Improvement of the first training for baccalaureate Nursing students– A mutual approach. Glob J Health Sci. 2015; 7(7):79-92. DOI: 10.5539/gjhs.v7n7p79
2. Dos Santos JL, Pestana AL, Guerrero P, Klock P, Erdmann AL. Logbook: Experience of teaching-learning management and management in nursing and health. Rev Rene. 2013; 14(4):854-63.
3. Mohamadi A, Khaghanizadeh M, Ebadi A, Amiri F, Raeisifar A. Log book; A method of evaluating education and feedback strategy in nursing. Iranian Journal of Educational Strategies. 2010; 3(1):41-5.[In Persian]
4. Kouhpayezadeh J, Dargahi H, Soltani Arabshahi K. Clinical assessment methods in medical sciences universities of Tehran–Clinical instructors' viewpoint. Hormozgan Med J. 2012; 16(5):395-402. [In Persian]
5. Asadilari M, Moshfeghy Z, Mohammad Alian F, Shahpari M. Satisfaction of undergraduate midwifery students of Shiraz University of Medical Sciences from clinical evaluation using logbook. Educ Strategy Med Sci. 2018, 11(1):22-9. [In Persian] DOI: 10.29252/edcbmj.11.01.04
6. Asgari H, Ashoorion V, Ehsanpour S. Teaching and evaluation of field training course for health services management undergraduates: Conventional and logbook methods. Iranian Journal of Medical Education. 2016; 16:552-60. [In Persian]
7. Heidari H, Akbari N. Developing and implementing log book in teaching principles and techniques to nursing and midwifery students: Mixed method study. Future of Medical Education Journal. 2017; 7(1):14-8.
8. Sahebalzamani M, Farahani H, Jahantigh M. Validity and reliability of direct observation of procedural skills in evaluating the clinical skills of nursing students of Zahedan nursing and midwifery school. Zahedan J Res Med Sci. 2012; 14(2):76-81. [In Persian]
9. Movaffaghi Z, Shoeibi A, Bahari A, Khajedaluee M. The efficiency of medical extern's logbook from the viewpoints of externs and faculties of Mashhad University of medical sciences: An integration of qualitative and quantitative methods. Iranian Journal of Medical Education. 2014; 13(11):950-9. [In Persian]
10. Kaviyanfar M, Shahabi S, Sefidi F. Evaluation the viewpoints dental students about using to improve the quality of education in endodontic department [Dissertation]. Qazvin, Iran: Qazvin University of Medical Science; 2019. [In Persian]
11. Barzegar B, Adel M, Sefidi F. Evaluation viewpoints of assistants than to use a logbook improving the quality of specialized training [Dissertation]. Qazvin, Iran: Qazvin University of Medical Science; 2019. [In Persian]
12. Najafi F, Kermansaravi F, Mirmortazavi M, Gheisaranpour HA. The efficacy of logbook in clinical wards from the viewpoints of nursing faculty members and students. Research in Medical Education. 2017; 9(3):55-64. [In Persian]
13. Yousefzadeh S, Golmakani N. The Midwifery Students' Perspective about Clinical Evaluation Based on Log book. J Res Dev Nurs Midw. 2012; 9(1):103-11. [In Persian]
14. Karampourian A, Khatiban M, Jahanghiri K, Razavi Z, Imani B. The effect of using logbook on emergency medical srvices student's satisfaction and clinical evaluation, in Hamadan University of Medical Sciences in 2013. Pajouhan Sci J. 2015; 13(2):50-6. [In Persian]
15. Farsaei S. Development of a community pharmacy program in Iran with a focus on Logbook application. J Res Pharm Pract. 2016; 5(1):58-62. DOI: 10.4103/2279-042X.176557
16. Saremi R. Assessment of Qazvin dental student satisfaction from evaluating with log book in periodontics department [Dissertation]. Qazvin, Iran: Qazvin University of Medical Science; 2016. [In Persian]
17. Ghanbari A, Monfared A. Survey of Clinical Evaluation Process Based on Logbook and Cognitive And Psychomotor Learning in Nursing Students. RME, 2014; 6(2):28-35. [In Persian] DOI: 10.18869/acadpub.rme.6.2.28

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-21]

A Survey of dental students' views on using the log book to improve the quality of restorative dentistry education

Baharan Ranjbar Omidi[1], Leila Abedini Gilani[2], Fatemeh Sefidi[3], Ali Hamzeei[4]

1. Department of Restorative Dentistry, Faculty of Dentistry, Qazvin University of Medical Sciences, Qazvin, Iran.
2. Postgraduate Student, Restorative Dentistry, Department of Dentistry, Faculty of Dentistry, Qazvin University of Medical Science, Qazvin, Iran.
3. PhD Student, Medical Education, Faculty of Dentistry, Qazvin University of Medical Science, Qazvin, Iran.
4. Dentist, Department of Dentistry, Faculty of Dentistry, Qazvin University of Medical Science, Qazvin, Iran.

Abstract

Introduction: Clinical problems are solved through continuous assessment of students' educational process and evaluation of the intended goals achievement using log books. This study intended to determine dental students' views about using Log books to improve the quality of education in general restorative dentistry.

Methods: This was a descriptive-analytical study with 61 students who had chosen practical restorative course in the dental school of Qazvin University of Medical Sciences during the academic year 2019-20. The participants were selected through census sampling. The data was gathered using a researcher-made questionnaire whose face and content validity was confirmed through 10 experts' opinion and its reliability using Cronbach's alpha (0.83). The questionnaire included four areas of necessity of using logbooks (score range of 7 to 21), implementation process (score range of 8 to 24), content quality (score range of 20 to 60) and how to complete the logbook (score range of 2 to 10). The data was analyzed using SPSS 21.

Results: The results indicated that the mean scores for the necessity to use logbooks, the implementation process, content quality and completing logbooks were13.57±3.96, 13.13±3.388, 40.492±11.483 and 6.525±3.487 respectively. There was a significant relationship between the courses of practical restoration 2 and 3 in the area of the necessity of using logbooks, but there was no significant relationship in the areas of logbook design and implementation process, content quality and completing the logbooks (P>0.05).

Conclusion: The necessity to use clinical skills record books in clinical evaluation was signified by more than half of the students of Qazvin University of Medical Sciences and completing them was highly emphasized by over one third of the participants. Therefore, through more control over the process of completing and implementing booklets and overcoming their weaknesses, more satisfaction would be provided to the students.

Keywords: Education, Students, Dental Restoration Repair, School of Dentistry.

Correspondence:
Leila Abedini Gilani, Postgraduate Student, Restorative Dentistry, Department of Dentistry, Faculty of Dentistry, Qazvin University of Medical Science, Qazvin, Iran.

ORCID:
0000-0002-5261-8430

Email:
leila.abedinigilani@gmail.com

Original Article
Received: 2022 Mar 3 **Accepted: 2022 Oct 12**

Citation: Ranjbar Omidi B, Abedini Gilani L, Sefidi F, Hamzeei A. A Survey of dental students' views on using the log book to improve the quality of restorative dentistry education. Development Strategies in Medical Education. 2022; 9(1):65-74.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-21]

© 2022 The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.